

11 VBDBAT, DE OVERGANG VAN MND(C) NAAR TITAAN

Door: luitenant-kolonel P. Straver, commandant 11 Verbindingsbataljon (MND(C))

INLEIDING

Op 3 september 2003 zijn door middel van een eenvoudige ceremoniële overdracht 115 Divvbdbedcie en 130 Rvcie van 11 Verbindingsbataljon (Multinational Division (Central)) (11 Vbdbat (MND(C))) overgedragen aan 106 Vbdbat. Deze overdracht van compagnieën maakt deel uit van het migratietraject TITAAN. Tussen 2003 en 2005 worden de bestaande verbindingbataljons, 11 Vbdbat (MND(C)) en 106 Vbdbat, opgeheven en een nieuw bataljon, genaamd 101 Cisbat (Communications and Information Systems Bataljon) opgericht. Met de overdracht van beide compagnieën is een eind gekomen aan de operationele taak van het bataljon. Het resterende deel van het bataljon, bestaande uit 135 Vbdostcie en de staf dienen voor 1 februari 2004 te zijn opgeheven, evenals 121 Rvcie en een deel van 107 Rdcie van 106 Vbdbat. Vervolgens zal de staf, stafverzorgingscompagnie en de A-cie van 101 Cisbat worden opgericht. De oprichting van de B- en C-cie volgt respectievelijk eind 2004 en 2005, waarbij 106 Vbdbat in twee stappen verder zal worden afgebouwd.

Dit artikel staat stil bij de opheffing van 11 Vbdbat (MND(C)) en begint met de bijzondere rol van het bataljon in de afgelopen jaren met als primaire taak de ondersteuning van de MND(C). Niet zozeer het project TITAAN, maar toch vooral de beslissing om MND(C) op te heffen, heeft geleid tot het einde van het bataljon. De laatste jaren van 11 Vbdbat (MND(C)) stonden vooral in het teken van andere taken, zoals het veelvuldig ondersteunen van uitzendingen, en de ondersteuning van 11 Air Manoeuvre Brigade (11 AMB) richting de Operationele Gereedheid Status (OGS). Ook is al voor de reorganisatie in het kader van TITAAN een start gemaakt met het inleveren van materiaal dat specifiek bedoeld was voor de ondersteuning van de MND(C). De snelle opvolging van al deze ontwikkelingen maakt het voor buitenstaanders soms lastig te doorgronden wat er nu precies gebeurt. Met dit artikel is getracht hierin enige hel-

derheid te verschaffen en bovendien de specifieke ervaringen tijdens uitzendingen en de ondersteuning van 11 AMB te verwoorden.

VAN 11 VBDBAT NAAR 11 VBDBAT (MND(C))

Op 16 juni 1994 is door de toenmalige Commandant 101 Verbindingsgroep, kolonel A. den Boer, een order ondertekend met de aankondiging dat binnen NATO een "airmobile" divisie werd opgericht, de MND(C). Deze divisie, waar onder andere de Nederlandse 11 Luchtmobiele Brigade deel van kon uitmaken, diende door 11 Vbdbat te worden ondersteund. Het bataljon werd daartoe gereorganiseerd en kreeg enige tijd later zelfs de beschikking over een uniek satellietcommunicatiesysteem. Bovendien werd de naam van 11 Vbdbat veranderd in 11 Vbdbat (MND(C)). Deze nieuwe taakstelling was een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van het bataljon. Een ge-

schiedenis die begon in 1957 met de oprichting van het bataljon als Divisieverbindingbataljon van de 1e Divisie "7 December". Vanaf 1958 was het bataljon gehuisvest in Schaarsbergen op het complex Duivelsberg. Als verwijzing hiernaar is de "duivel" of beter gezegd de "sater" het symbool van 11 Vbdbat geweest totdat het embleem in 1994 werd veranderd. Sindsdien zijn militairen van 11 Vbdbat (MND(C)) te herkennen aan het gekleurde borstembleem met de helm, bliksemschichten en de vlaggen van de vier deelnemende landen aan de MND(C): Groot-Brittannië, België, Duitsland en Nederland.

De organisatie van 11 Vbdbat (MND(C)) is tussen 1957 en 1994 veelvuldig gewijzigd. Compagnieën veranderden van taak en naam en er werden compagnieën uitgewisseld met andere bataljons. Met het oog op de toekomstige organisatie van 101 Cisbat, dat zal bestaan uit een A-, B-, en C-compagnie, is

het interessant om te beseffen dat in 1961 het bataljon onder meer ook bestond uit een A-Vbdcie, B-Vbdcie en C-Vbdcie. De parallel gaat zelfs nog verder, bij een ingrijpende reorganisatie in 1968 werd er net als nu, voor gekozen om het bataljon op te heffen en gelijktijdig in een gewijzigde samenstelling weer op te richten. In 1994 vond de laatste grote reorganisatie van het bataljon plaats. Vanaf die tijd bestaat het bataljon uit 115 Divvdbedcie, 130 Rvcie en 135 Vbdostcie. Inmiddels is het bataljon dan al sinds 1992 ondergebracht op haar huidige locatie: de Generaal-majoor Kootkazerne in Garderen. In het licht van de veelvuldige reorganisaties van 11 Vbdat (MND(C)) in het verleden vormt de komende reorganisatie niet meer dan een voortzetting van een voortdurende aanpassing aan wijzigende taken en invoer van nieuwe technologie.

OPTREDEN MET DE MND(C)

De nieuwe taak om de MND(C) te ondersteunen had grote gevolgen voor het bataljon. Ten eerste ontwikkelde 11 Vbdat (MND(C)) een specifieke wijze van optreden om de MND(C) met haar luchtmobiele brigades te ondersteunen. Vooral de grote afstanden en de noodzaak om bepaalde verbindingsmiddelen door de lucht te verplaatsen stelden specifieke eisen aan zowel materieel als personeel van 11 Vbdat (MND(C)). Verder trad het bataljon nu vooral zelfstandig op en niet langer in samenhang met de andere verbindingsbataljons. Ten tweede trad het bataljon nu op in een multinationale omgeving. Intensieve samenwerking ontstond met Duitse, Belgische, Britse en Nederlandse eenheden. Niet alleen taal en cultuur speelden een rol bij deze samenwerking, maar ook de verregerende ondersteuning in het gebruik van eindapparatuur. Hier lag voor het Nederlandse verbindingspersoneel een belangrijke rol om als smeerolie in deze multinationale omgeving te functioneren, hetgeen leidde tot een zeer hoge servicegraad bij het leveren van de verbindingsondersteuning. Tot slot maakte het bataljon deel uit van de Rapid Reaction Forces van de NAVO. Dit betekende een hoge graad van gereedheid en daaraan gekoppelde eisen van beschikbaarheid.

Bij de verbindingsondersteuning van de MND(C) had elke compagnie zijn eigen taak. 115 Divvdbedcie was in staat om de staf van de MND(C) op twee locaties van verbindingen te voorzien. Van alle compagnieën is 115 Divvdbedcie het vaakst betrokken geweest bij oefeningen van de MND(C). De nauwe samenwerking met de staf en de Duitse stafverzorgingscompagnie heeft geleid tot een "Patenschap" van 115 Divvdbedcie met deze laatste compagnie. Behalve over ZODIAC beschikte 115 Divvdbedcie over een luchtmobiel satelietsysteem, VHF-, HF- en UHF-radio's.

Deze laatste waren bestemd voor de Tactical Air Control Parties (TACP). 130 Rvcie was in staat om twee knooppunten en een Pick-up detachement uit te brengen. Hiermee kon binnen de Staging Area (SA) van de MND(C) een beperkt gebiedsbedekkend systeem worden ontplooid waar de divisiestaf en brigadestaven op aangehaakt konden worden. Met het Pick-up detachement was het mogelijk om door middel van interfaces koppelingen met andere stelsels te maken. 135 Vbdostcie leverde de verbindingsmiddelen voor de ondercommandanten van de MND(C). De brigadestaven werden ondersteund met een groter detachement, bestaande uit ZODIAC en overige radiomiddelen, de divisietroepen konden worden ondersteund met enkelvoudige HF en VHF-radiomiddelen. Daarnaast bezat 135 Vbdostcie nog een aantal TACP-radio's. De staf van het bataljon werkte nauw samen met de Sectie G6 van de MND(C), want hoewel een groot deel van het bataljon onder bevel werd gesteld bij ondercommandanten van MND(C), was vooral de technische ondersteuning van het Operational System Control (OSC) van de bataljonsstaf noodzakelijk om de inzet van de verbindingsmiddelen te plannen en uit te voeren. In de loop der tijd, veelal afhankelijk van de zittende bataljonscommandant en G6, heeft dit geleid tot wisselende wijzen van optreden. De ene maal bevond de staf zich in de commandopost van staf MND(C), de andere maal installeerde de staf zich bij een van de knooppunten van 130 Rvcie.

Hoewel het bataljon qua organisatie, opleiding, training en inzetgereedheid primair op de ondersteuning van de MND(C) was gericht, was dit niet de enige taak. Nederland zou het bataljon pas toewijzen indien de inzet noodzakelijk werd geacht. In de tussentijd kon het ook ingezet worden voor vredesoperaties en de ondersteuning van andere Nederlandse KL eenheden, bijvoorbeeld tijdens oefeningen. Aangezien Nederland veelvuldig verbindingsdienst eenheden bij vredesoperaties inzette, werd 11 Vbdat (MND(C)) dan ook meer en meer hierbij betrokken. Dat dit op gespannen voet stond met de eis om binnen 7 respectievelijk 20 dagen de MND(C) te kunnen ondersteunen moge duidelijk zijn. In de praktijk heeft deze dubbele opdracht nooit tot werkelijke problemen geleid, simpelweg omdat de staf van de MND(C) nimmer daadwerkelijk is ingezet. Wat hier ook de reden van geweest mag zijn, het betekende wel dat de staf van de MND(C) zich in een minder sterke positie bevond bij de discussie over een nieuwe indeling van staven binnen NAVO, de zogenaamde Force Structure Review.

OPHEFFING VAN DE MND(C)

De Force Structure Review binnen NATO stond onder andere een meer flexibele opbouw van troepen voor. Deze toepen die-

nen in staat te zijn het bondgenootschappelijk grondgebied te verdedigen, maar ook om andere operaties uit te voeren. Hiertoe dienen grote staven te kunnen worden ingezet die vervolgens leiding kunnen geven aan min of meer willekeurig samengestelde eenheden van verschillende nationaliteiten. Een indeling van staven en eenheden in verschillende graden van gereedheid diende een verantwoorde opbouw van een gewenste troepenmacht te garanderen. De Duits-Nederlandse legerkorpsstaf in Münster kreeg een rol als High Readiness Force (Land) HQ (HRF(L) HQ) binnen dit nieuwe concept, evenals enkele andere legerkorpsstaven in Europa. Het was de ambitie van Staf MND(C) om een rol als Initial Entry HQ te verkrijgen. Een dergelijk hoofdkwartier zou een nog hogere graad van gereedheid moeten bezitten dan het HRF(L) HQ en worden ingezet om de komst van een High Readiness Force voor te bereiden. In het nieuwe concept van High Readiness HQ's en Initial Entry HQ's was het absoluut noodzakelijk dat deze hoofdkwartieren "dedicated" verbindingsseenheden kregen toegewezen. Voor het (GE/NL) HRF(L) is hiertoe het binationale Cisbatallion opgericht. Voor de Staf MND(C) in deze nieuwe rol van Initial Entry HQ, zou dit betekenen dat 11 Vbdat (MND(C)) nu volledig en alleen beschikbaar zou moeten zijn voor staf MND(C). In combinatie met het verdere ambitieniveau van de KL betekende dit dat ertoe behoeve van het project TITTAAN minder functies zouden moeten worden ingeleverd. Hoewel er op de besluitvorming over het voortbestaan van de MND(C) ongetwijfeld nog vele andere factoren van invloed zijn geweest, speelde de strijd om verbindingsfuncties hierbij zeker een rol. Uiteindelijk is op voordracht van de Britse en Nederlandse Ministers van Defensie door de vier landen besloten de MND(C) op te heffen. Voor velen die betrokken waren bij de MND(C) was dit een wrange en onbegrijpelijk beslissing. Was Staf MND(C) immers niet een van de beste voorbeelden van internationale (en puur Europese) samenwerking? Vele jaren van opgedane ervaring gingen nu verloren, nog afgezien van het unieke luchtmobiele karakter van de MND(C). Net na het besluit tot opheffing speelde de inzet van ISAF in Afghanistan. Hier werden vooral de luchtmobiele brigades van de MND(C) ingezet zoals 16 (UK) Air Assault Brigade, 31 (GE) Luftlandebrigade en 11 (NL) Luchtmobiele Brigade. Staf MND(C) was bij uitstek een geschikte staf geweest om hier te worden ingezet.

De opheffing van de MND(C) had directe consequenties voor de toekomst van 11 Vbdat (MND(C)). Binnen het project TITTAAN was de oorspronkelijke intentie om twee verbindingsbataljons over te houden. De oprichting van het binationale Cisbn ten behoeve van het (GE/NL) HRF(L) HQ be-

tekende in eerste instantie een meerbehoefte ten opzichte van de eerdere plannen. Met het vervallen van de opdracht om de MND(C) te ondersteunen kon deze meerbehoefte echter weer worden gecompenseerd. Dit betekende dat naast het binationale Cisbn er nu nog maar één "TITAN"-bataljon zou worden opgericht. De beide bestaande parate verbindingsbataljons, 11 Vbdat (MND(C)) en 106 Vbdat zouden nu samen opgaan in 101 Cisbat. De resterende periode tussen opheffing van de MND(C) en reorganisatie naar 101 Cisbat zou 11 Vbdat (MND(C)) nu overbruggen met bijdragen aan vredesoperaties, de ondersteuning van vooral oefeningen van 11 AMB en met het inleveren van een aantal verbindingssystemen welke vooral noodzakelijk waren geweest om de MND(C) te kunnen ondersteunen.

INLEVEREN VAN SPECIFIEK MND(C) VERBINDINGSMATERIAAL

De opheffing van de MND(C) leidde al snel tot een nieuwe overweging omtrent de operationele noodzaak van een aantal specifieke verbindingssystemen in de organisatie van het bataljon. In eerste instantie betrof dit vooral het kostbare Air-Vsat systeem, in tweede instantie betrof dit systemen als de HF-, VHF- en TACP-installaties, en uiteindelijk bleek het einde van de MND(C) ook onmiddellijke consequenties te hebben voor een deel van het personeel, met name de radiopelotons van 115 Divvdbedcie. Kortom, alle verbindingsmiddelen waarmee 11 Vbdat (MND(C)) extra was uitgerust t.o.v. een "normaal" ZODIAC-verbindingsbataljon. Kort na het besluit tot opheffing van de MND(C) nam de Landmachtstaf de beslissing om het leasecontract met KPN te beëindigen. In de voortdurende zoektocht naar bezuinigingsposten om de KL-begroting sluitend te krijgen werd het als niet langer zinvol beschouwd een dergelijk duur contract te laten voortbestaan. In feite is het Air-Vsat systeem altijd als een interim-oplossing beschouwd, dat ter zijner tijd door een militair satcomsysteem zou moeten worden vervangen. Om in afwachting daarvan de MND(C) te kunnen ondersteunen werd niet alleen het ruimtesegment maar ook het grootste deel van de grondapparatuur dat zich op aanhangwagens bevond, geleased van de KPN. Inmiddels zijn deze uitrustingsstukken ingeleverd. Uiteraard betekende dit een behoorlijke beperking in de operationele mogelijkheden. Dit unieke systeem voor de KL was ook uitermate geschikt om bijvoorbeeld oefeningen van 11 AMB te ondersteunen.

Het tweede systeem, dat werd ingeleverd was de HF-Collins. Inmiddels was binnen de gehele KL, m.u.v. 11 Vbdat (MND(C)) de HF-Collins vervangen door de moder-

nere Harris-installaties. De reden hiervan was dat we nog steeds in afwachting waren van een voertuigversie waarin diverse radiosystemen waaronder de Harris, maar ook de FM-9000 en de TACP waren geïnstalleerd. Deze bijzondere uitvoering, ook wel exoot genoemd, was noodzakelijk omdat dit systeem door de lucht verplaatst diende te kunnen worden. Door allerlei technische en financiële obstakels is dit systeem er echter nooit gekomen. Het blijven doorgaan met de huidige Collins-installaties werd echter steeds problematischer. Niet alleen gaf het OCEde geen opleidingen meer, ook het onderhoud liep achteruit door een steeds nijpender gebrek aan reservedelen. Bovendien bleek de operationele behoefte tijdens uitzendingen en ondersteuningsoefeningen steeds vaker uit Harris-voertuigen te bestaan. Om aan deze behoefte te voldoen leidde 11 Vbdat (MND(C)) het radiopersoneel noodgedwongen op beide systemen op, hetgeen veel effort kostte. Op grond van deze argumenten is er voor gekozen de HF-Collins in te leveren. Als logisch vervolg op dit alles is eveneens besloten de VHF-apparatuur, die binnen 11 Vbdat (MND(C)) aanwezig was om de divisietroepen van de MND(C) te ondersteunen, in te leveren. Na de opheffing van de MND(C) bestond er voor deze middelen geen specifieke opdracht meer, terwijl er binnen de divisie wel nog immer een groot tekort aan deze apparatuur was om bijvoorbeeld eenheden als 11 AMB mee uit te rusten.

Tenslotte bezat het bataljon nog een aantal TACP-intallaties. Deze UHF-apparatuur maakt het mogelijk om de Forward Air Controller, ingedeeld bij de landmachteenheden op de grond, te laten communiceren met de toegewezen luchtsteun. Hoewel ook hier sprake was van een unieke bestemming van middelen voor de ondersteuning van de MND(C), steunden de TACP-ers in de praktijk veelvuldig de School Geleide Lucht Steun en Nederlandse brigades. Deze laatste waren formeel afhankelijk van Duitse middelen, maar na de opheffing van de Command Support Brigade is deze relatie verbroken. Binnen de KL is voorzien dat het TACP-systeem vervangen gaat worden. Om te voorkomen dat de huidige unieke capaciteit verloren gaat is besloten om in afwachting van het nieuwe systeem, de TACP-installaties over te hevelen naar de SGLS en brigades.

Het moge duidelijk zijn dat het afstoten van al deze systemen niet zonder personele gevolgen kon blijven. Deze gevolgen zijn divers. Zo waren de functies ten behoeve van het Air-Vsat systeem over het algemeen BDOS-functies. Deze zijn nu vervallen.

Met de TACP-installaties is een deel van het bedienend personeel, 4 functies, mee overgegaan naar de brigades. Verder is besloten om de beide radiopelotons van 115 Divvdbedcie, waar het gros van de radiomiddelen

was ondergebracht te "blokkeren voor vulling". Al deze processen zijn inmiddels in gang gezet en hebben ertoe geleid dat al het materiaal is ingeleverd en dat het personeel van beide radiopelotons de dienst heeft verlaten omdat haar aanstelling of plaatsings-termijn verliep, dan wel een andere functie heeft gekregen binnen of buiten het bataljon. Ondanks deze veranderingen in de organisatie, bleef 11 Vbdat (MND(C)) toch belast met operationele taken.

DE TAAKSTELLING: VAN MND(C) NAAR VREDESOPERATIES

Met het wegvallen van de taak voor 11 Vbdat (MND(C)), de ondersteuning van de MND(C), leek het erop dat het bataljon geen taakstelling meer had. Niets is minder waar. Evenmin kan er gesproken worden van een nieuwe taakstelling. Was de taakstelling primair de ondersteuning van de MND(C) en secundair de overige opgedragen nationale taken, nu zien we dat alleen de nationale taken overblijven. Deze nationale taken richten zich de laatste decennia minder op de verdediging van het bondgenootschappelijk grondgebied. Het accent komt meer en meer te liggen op vredesoperaties. Taken die Nederland altijd in een multinationaal verband uitoefent. Nieuw in deze vorm van operaties is het fenomeen de Peace-Enforcing brigade (PE-Brig). Dit is een versterkte brigade die ergens ter wereld, desnoods met maximaal geweld, een lopend conflict moet kunnen beëindigen om zo de vrede af te dwingen. Hier gaat het om een wijze van optreden op het hoogste niveau in het geweldsspectrum. Nederland heeft een PE-brigade in haar ambitieniveau opgenomen. Hoewel het gehele concept en de samenstelling van een PE-brigade nog steeds in ontwikkeling zijn, is de ondersteuning van maximaal een verbindingsbataljon een serieuze inzetoptie geworden voor 11 Vbdat (MND(C)) of 106 Vbdat. Een taak die de laatste drie jaren verschillende malen op diverse wijze geoeft is. Met name gezien het specifieke karakter van deze Intercom is het aardig om de reeds opgedane leermomenten uit deze "nieuwe" taakstelling te beschouwen.

VREDESOPERATIES VAN 2000 TOT 2004: WAT IS DE KRITISCHE SUCCESFACTOR?

De verbindingdienst, met name haar personeel, heeft een lange staat van dienst in vredesoperaties, zo ook 11 Vbdat. We laten dan ook zonder daarbij iemand te kort te willen doen het uitzendverleden van 11 Vbdat vanaf 2000 de revue passeren. U treft hierbij geen gedetailleerde beschrijvingen van deze missies aan. Deze kunt u als het goed is elders in deze Intercom terugvinden. Wel worden enkele specifieke kenmerken beschreven als deze van belang zijn voor de leermomenten. Als afsluiting de kritische

succesfactor voor de uitvoering van deze taak.

De beschouwing start in 2000 met de inzet van 130 Rvcie als algemene diensten compagnie tijdens de KFOR 2 missie in Kosovo. Personeel van 130 Rvcie heeft tijdens de uitzending delen van de infrastructuur in Kosovo, met name woonhuizen, hersteld. Kenmerkend aan de inzet was het werken met relatief zelfstandig opererende groepen onder leiding van een groepscommandant. Zij waren belast met het daadwerkelijk herstellen van woningen. Het pelotons- en compagniesniveau was belast met de planning en het realiseren van de essentiële randvoorwaarden voor de groepen. De achterblijvers van 130 Rvcie alsmede al het materieel waren tijdelijk ondergebracht bij 135 Vbdostcie. In 2001 was 135 Vbdostcie aan de beurt om als verbindingscompagnie ingezet te worden voor SFOR 10 in Bosnië. Met deze rotatie werd de bataljonsstructuur verlaten en was nu voor het eerst sprake van een zelfstandig ingezette compagnie. Bij de ondersteuning van SFOR wordt opgetreden in een aantal in grootte variërende communicatiecentra (comcens). Daarnaast levert men specifieke verbindingsdienstfuncties in de diverse staven alsmede logistieke functies. De achterblijvers van 135 Vbdostcie alsmede het materieel waren tijdelijk ondergebracht bij 130 Rvcie. In 2002 was 115 Divvbdbedcie aan de beurt. Haar taak, als verbindingscompagnie SFOR 12, was vrijwel identiek aan die van 135 Vbdostcie. Het achterblijvend deel ging wederom onder de hoede van 130 Rvcie. Kenmerkend aan beide missies is

dat tijdens de uitzendingen zelden gewerkt wordt met Nederlands materieel. Iedere keer moet het personeel dan ook vooraf bijgeschoold en getraind worden. Daarnaast is het onmogelijk om de organieke groepsstructuren van de bestaande eenheden tijdens uitzendingen te handhaven. Dit is een gevolg van de afwijkende opgedragen organisatie van de SFOR vbdcie ten opzichte van de eenheden in Nederland.

De compagniesgewijze uitzendingen ten behoeve van KFOR en vooral SFOR hadden inmiddels geleid tot een logisch ritme, waarbij 106 Vbdat en 11 Vbdat (MND(C)) beurtelings de uitzendingen verzorgden en waarbij binnen de bataljons sprake was van een soort accentmodel. Dit ritme werd in 2002 echter ernstig verstoord. In mei van dat jaar vertrok binnen 2 maanden een groot deel van 130 Rvcie, inclusief elementen van de achtergebleven delen van 115 Divvbdbedcie, naar Macedonië. En dat, terwijl zij eigenlijk gepland waren om SFOR-14 te gaan leveren. Zij vormden het verbindingsdetachment voor de Task Force Fox (TFF) missie. Tijdens de verkiezingen in Macedonië werd het detachment door 130 Rvcie voor bijna 2 maanden versterkt met TFF 2. Opvallend aan deze missies was het zelfstandig optreden onder leiding van groepscommandanten als (mobiele) comcens en radiorelaisgroepen in heel Macedonië. De inzet vond plaats bij Franse, Duitse en Italiaanse eenheden of geheel zelfstandig op bergtoppen met charmante bijnamen als "Nothing Hill". Dit vergt veel van de kaderleden als het gaat om groepsprocessen.

Iets wat ook heel goed merkbaar is geweest bij de volgende missies die zich in 2002 voor het bataljon aanmeldden. Delen van 135 Vbdostcie hebben als comcengroepen de KL-eenheden in Afghanistan (ISAF) van verbindingsvoorzien. 11 Vbdat (MND(C)) heeft haar sporen in 2002, het jaar waarin de MND(C) taak verviel, dan ook verdiend tijdens de drie missies, die gelijktijdig ondersteund werden. De achterblijvers hebben dat jaar met veel kunst en vliegwerk de lopende verbindingsondersteuning in Nederland weten te volbrengen, alsmede het materieel van het bataljon inzetbaar gehouden. Het jaar 2003 kent wederom uitzendingen voor 11 Vbdat (MND(C)). 135 Vbdostcie, versterkt met personeel van 115 Divvbdbedcie en 130 Rvcie, levert SFOR 14. Dit is dan inmiddels geen vbdcie meer, maar toch nog een groot detachement. Daarnaast leverde het bataljon nog enkele comcens voor ISAF en ondertussen ook voor de Stabilisation Force Irak (SFIR).

Wat is nu de kritische succesfactor in de "nieuwe" taakstelling voor 11 Vbdat (MND(C)) gedurende deze 3 jaren? In de aanloop voor een missie is het iedere keer weer een feit dat vrijwel niemand in zijn of haar organieke verbindingsfunctie ingezet wordt. Dit vergt vooral extra individueel opleiden in het opwerkprogramma. Deze tijd gaat echter ten koste van het trainen in groepsverband. De noodzaak om te trainen in nieuwe groepsamenstellingen is juist groot omdat, zoals we al hebben gezien, de organieke verbanden keer op keer worden verbroken. Teambuilding vooraf is vrijwel onmogelijk. De rol van de onderofficier komt dan ook extra onder druk te staan. Hij is de instructeur/vakman op systemen die hij zelf nauwelijks gezien heeft. Daarnaast wordt van hem verwacht de leider van de nieuwe groep te zijn. Groepen die vrijwel iedere missie zelfstandig moeten opereren onder wisselende omstandigheden. De groepscommandanten worden hierdoor tijdens de uitzendingen extra belast. Naast directe belasting tijdens de uitzendingen moet ook de indirecte belasting voor de achterblijvers vermeld worden. Zij worden immers belast met al het achterblijvend materieel en alle resterende taken. De uitzendingen vinden vrijwel altijd met ander materieel plaats dan wat organiek in de eenheden zit. Met dit materieel worden zij geacht de lopende opdrachten van het bataljon te vervullen. Daarnaast vormen zij de basis waarop de eenheid na terugkeer weer moet opwerken voor haar oude taakstelling. In deze materiële en operationele rol krijgt de achterblijvende onderofficier het zwaar te verduren. Uitzendingen zijn kaderzwaar, dus er blijven weinig onderofficieren achter. De achterblijvende groep van soldaten bestaat vaak voor een deel uit de minder inzetbare of opgeleide personen, die nog niet uitzendbaar waren. Ook

hier wordt veel gevraagd van de instructieve en vaktechnische maar vooral leidinggevende vaardigheden van de onderofficier. Kortom de succesfactor voor de uitvoering van de "nieuwe" taakstelling 11 Vbdat (MND(C)) is de onderofficier, zowel in den vreemde als thuis.

DE EERSTE ERVARINGEN MET PE-BRIGADES

De inzet van een PE-brigade maakt reeds enkele jaren deel uit van het ambitieniveau van de KL. De verbindingsondersteuning van een dergelijk inzet is een van de mogelijke varianten van inzet voor 11 Vbdat (MND(C)). Sinds 2002 doet 11 Vbdat (MND(C)) ervaringen op voor een dergelijk inzet. Dit is gebeurd tijdens de diverse oefeningen van 11 AMB in 2002 en 2003 alsmede tijdens de door het Divisie Gevechtssteun Commando (DGC) geleide oefening in november 2002. In april 2002 heeft 130 Rvcie versterkt met delen van 135 Vbdostcie de oefening "Falcon Spring" van 11 AMB te Kliez (Duitsland) ondersteund. 11 AMB werd ingezet als een PE-brigade. Hierbij is gebruik gemaakt van de toen nog beschikbare Air-Vsat-capaciteit. Het optreden bestond uit het leveren van een gebiedsbedekkend Zodiacstelsel in een verzamelgebied (Staging Area). Van hieruit voerde de brigade haar acties uit. Opvallend in deze oefening was de noodzaak tot flexibiliteit in de inzet van de verbindingsmiddelen. Daarnaast kreeg het centraal opererende rayon een gebiedsverantwoordelijkheid. Dit impliceerde eigen bescherming, patrouilles, verkenningen en de noodzaak tot het beschikbaar hebben van een quick reaction force voor inzet in het gebied. Het ontberen van het in oorlogstijd beschikbare beveiligingspeloton werd opeens erg lastig.

Oktober 2002 ging 130 Rvcie, wederom versterkt met delen van 135 Vbdostcie, op pad met 11 AMB tijdens de oefening "Dutch Falcon" in Nederland. Nu zonder Air-Vsat, dit systeem was reeds ingeleverd. 11 AMB opereerde weer als PE-brigade. 130 Rvcie voorzag in een Staging Area in de omgeving Arnhem 11 AMB van een stabiel Zodiacstelsel. Het inzetgebied van 11 AMB lag echter in Lauwersmeer. 11 AMB bracht dan ook een voorwaartse operatiebasis (Forward Operating Base) uit in de omgeving Havelte. Dit noodzaakte tot het uitbrengen van een relaïsketen van Arnhem tot in Havelte waar een detachement de operatiebasis van verbindingen voorzag. Deze relaïsketen alsmede de zelfstandig optredende knooppunten in de Staging Area moesten door de eenheden zelf beveiligd en verzorgd worden, hetgeen een ander licht op dergelijke inzetopties wierp. De noodzaak tot het denken in de zes functies van het militair optreden: commandovoering, bescherming, vuurkracht, manoeuvre, verzorging en inlichtingen & militaire informatie, werd steeds duidelijker. De focus van de verbindingdienst dient absoluut breder te zijn dan alleen de technische ondersteuning van operaties!

In november 2002 organiseerde het DGC de oefening "Combat Connection 2002" waarbij 11 Vbdat ingezet werd ten behoeve van een gemechaniseerde PE-brigade. De belangrijkste leermomenten van deze oefening zijn dat het huidige zodiac-systeem niet geschikt is voor alle fasen van het optreden van een PE-brigade. De inzet in verzamelgebieden en bij een consolidatie is zeer goed mogelijk. Belangrijker is echter de noodzakelijke integratie van het verbindingsoptreden in het besluitvormingsproces van de manoeuvre-eenheden. Bij mobiele operaties

is de afstemming in tijd en ruimte cruciaal voor de inzet van de verbindingsmiddelen om het gevecht te blijven ondersteunen. De ervaringen van deze oefening heeft 11 Vbdat (MND(C)) meegenomen in de oefening "Polish Falcon" in mei 2003. Het bataljon heeft 11 AMB toen wederom ondersteund. Nu met zowel de bataljonsstaf, 130 Rvcie, 135 Vbdostcie en 115divvdbdctie. Bovendien werd het bataljon versterkt met delen van 120 Rvcie en 107 Rdcie. De eenheden opereerden hierbij vrijwel geheel conform hun organieke taakstelling, echter zonder gebruik te maken van de specifieke MND(C) middelen. Deze waren immers al ingeleverd. 115 Divvdbdctie opereerde als stafvbdcentrum voor 11 AMB zowel in de Staging Area als in de voorwaartse operatiebasis. 135 Vbdostcie voorzag de diverse ondercommandanten van de brigade van Zodiacdetachementen alsmede HF radio capaciteit. 130 Rvcie en 120 Rvcie leverden de knooppunten in de Staging Area alsmede de dubbele relaïsketen met de voorwaartse operatiebasis. De zelfstandig opererende elementen, knooppunten en relaïsposten werden deze oefeningen geconfronteerd met problemen op het gebied van beveiliging en verzorging. Ook voor 11 AMB was het nieuw om met een compleet verbindingsbataljon te veld te gaan. Het was de wens van 11 Vbdat (MND(C)) om in alle aspecten van de oefeningen volledig als speler mee te draaien; voor de brigade was dit duidelijk even wennen. Door C-11 AMB werd dit tijdens de evaluatie onderkend en gewaardeerd dat het verbindingsbataljon zeer beslist niet "on the edge of the exercise" wenste mee te doen.

DE LEERMOMENTEN UIT DE "NIEUWE" TAAKSTELLING

Als we de diverse vredesmissies of ondersteuning tegen het licht houden, dan vallen een drietal zaken in het bijzonder op. Dit zijn achtereenvolgens de bijzondere rol van de onderofficier als groepscommandant, het veranderde gevechtsveld en de rol van de officier. Als eerste de rol van de onderofficier als groepscommandant. Wat begon in Kosovo met het inzetten van afzonderlijk opererende groepen wordt tegenwoordig steeds vaker gezien. De onderofficier treedt met zijn groep zelfstandig op. Of dit nu is als constructiegroep in Kosovo, als commandant comcen of als commandant relaïsgroep. De mate van zelfstandigheid lijkt niet anders dan in het verleden. Toch is er een verandering. Daar waar men in het verleden optrad in een groter verband van een (verbinding)compagnie, treedt men nu meer en meer echt zelfstandig op. Er wordt dan ook meer verwacht van de jonge onderofficier op het gebied van leidinggeven, instructiebekwaamheid en vakmanschap. De drie pijlers van het onderofficierschap, zoals enkele jaren geleden op de KMS gedefinieerd, ko-

men ook bij de verbindingdienst duidelijk naar voren in het hedendaags optreden. Het is dan ook van belang dat we onze onderofficieren trainen in het invullen van deze rol. Het in september en oktober 2003 gehouden O&T-symposium op de KMA en de CSM dag op de KMS komen met een soortgelijk advies: aandacht voor de onderofficier en training op het laagste niveau. Dit vergt aanpassingen aan het werken en trainen. Welke dat zijn moet nog verder worden uitgewerkt. Een van de reeds onderkende aanpassingen is het loslaten van het door de compagnie of peloton geregelde indelingen in shiften. In plaats hiervan komt het werken met opdrachtgerichte commandovoering richting de kaderleden.

Het hedendaags gevechtsveld is duidelijk veranderd. Met name de zelfstandig opererende verbindingcentra en relaisposten ondervinden hier een nieuwe uitdaging. Er is een noodzaak tot meer aandacht voor zelfbescherming. Of dit nu tegen een onderkende vijand is of tegen een onwelwillende lokale bevolking. Het werken en denken in alle aspecten van militair optreden komt dan ook meer en meer centraal te staan, ook voor de verbindingdienst. Daarnaast is er een grotere noodzaak tot informatievergaring en -verspreiding. Informatie over de lopende "missie" is een van de cruciale middelen om personeel te motiveren maar ook bewust te maken van hun rol in het groter geheel. Dergelijke zaken kunnen alleen maar getraind worden als we bij oefeningen een realistisch scenario gebruiken en dit doorvoeren tot op het laagste niveau. Alleen zo kan doelgericht en realistisch getraind worden.

Kijkend naar de recente ervaringen komen we tot de volgende rol van de officier van de verbindingdienst. De officier moet in staat zijn bij alle acties en opdrachten die hij vervult de zes functies van het militair optreden voor zijn ondergeschikten te waarborgen. Wil de officier van de verbindingdienst de komende jaren zijn vakgebied verkopen, dan moet hij met zijn eenheden kwaliteit leveren. Daarnaast moet hij laten merken dat hij in staat is zijn specialistisch product te integreren in het operationeel denken en optreden van de manoeuvre-eenheden. Dit impliceert kennis van de vigerende doctrines en leidraden. Nog belangrijker is het kunnen omgaan met en aansluiten bij de commandovoeringsprocedures van de te ondersteunen eenheden. Laten we niet vergeten: we zijn tenslotte een militair met technische deskundigheid en niet technneuten in een militair pak.

OVERDRACHT VAN 115 DIVVDBEDCIE EN 130 RVCIE AAN 106 VBDBAT

De voortdurende behoefte aan verbindingsondersteuning, ook tijdens de reorga-

nisatie van het project TITAAN noodzaakt tot een tijdelijke herverdeling van de verbindingscapaciteit. Staf 11 Vbdbat (MND(C)), 135 Vbdostcie, 121 Rvcie en een deel van 107 Rdcie vormen in dit plan de basis voor het nieuw op te richten Cisbat. 106 Vbdbat handhaaft de komende jaren de verbindingsondersteuning en uitzendingen tot het Cisbat hiertoe in staat is. Om dit te realiseren wordt tijdelijk 130 Rvcie en 115 Divvdbedcie overgeheveld naar 106 Vbdbat. Tijdelijk want op termijn komen de nieuwe compagnieën van het Cisbat voort uit de oude eenheden van 106 Vbdbat. 130 Rvcie wordt hiervoor versterkt met een viertal zodiacdetachementen van 135 Vbdostcie. Op 3 september 2003 heeft de formele overdracht plaatsgevonden van 130 Rvcie en 115 Divvdbedcie aan 106 Vbdbat.

De overdracht werd met een tweetal zaken gecombineerd. 11 Vbdbat (MND(C)) organiseerde op dezelfde dag de jaarlijkse relatiedag. 135 Vbdostcie wisselde op 3 september van commandant. De relatiedag verliep zeer gemoedelijk. Hetgeen versterkt werd door het bijzonder mooie najaarsweer. De relaties werden voor de laatste keer in staat gesteld kennis te nemen van het wel en wee van hun zoon, dochter en/of partner in de gelederen van 11 Vbdbat (MND(C)). Naast demonstraties van het materieel van het bataljon en de vaardigheden van het personeel op militair gebied was er aan het einde van de dag de traditionele hindernisbaanwedstrijd. De staf en de drie compagnieën van 11 Vbdbat (MND(C)) streden om de felbegeerde Lkol C.P.P. Mulder-wisseltrofee. Na een felle doch sportieve strijd is 130 Rvcie voor de dertiende keer in twee en twintig jaar de eigenaar van de wisseltrofee.

De dag werd afgesloten met een parade. Onder het toezien oog van de relaties van het

personeel van 11 Vbdbat (MND(C)) draagt de majoor E.R.L. Saiboo het commando over 135 Vbdostcie over aan de majoor E. G.J. Asschert. Majoor Asschert aanvaardde het commando en hem staat de omvorming van deze compagnie tot de A-cie van het nieuwe Cisbat te wachten. Daarna marceerde 106 Vbdbat op. Op een symbolische wijze werden 130 Rvcie en 115 Divvdbedcie overgedragen van 11 Vbdbat (MND(C)) aan 106 Vbdbat. De onderdeelsvlaggen werden gedragen door de beide compagniesadjudanten J. W. Janssen en R. Janssen en symboliseerden hierbij de eenheden. Als afsluiting was er voor alle aangesloten militairen, genodigden en relaties een barbecue met feestavond. Met de overdracht op 3 september 2003 is het startsein gegeven voor de opheffing van 135 Vbdostcie en de staf 11 Vbdbat (MND(C)). Tevens zijn de voorbereidingen opgestart voor de oprichting van de staf, stafverzorgingscie en A-cie.

In dit artikel is geprobeerd een beeld van de ontwikkelingen van 11 Vbdbat (MND(C)) in de afgelopen jaren te schetsen. In vogelvlucht zijn de volgende onderwerpen de revue gepasseerd: de overgang naar de bijzondere MND(C) status, het opheffen van de MND(C), de impact hiervan op materieel- & personeelsgebied, de taakverschuiving naar vredesoperaties, de leermomenten uit deze 'nieuwe' taakstelling en als laatste de overdracht van 130 Rvcie en 115 Divvdbedcie aan 106 Vbdbat. De overdracht van beide compagnieën op 3 september 2003 kan als historisch kantelpunt gezien worden in de overgang van 11 Vbdbat (MND(C)) naar TITAAN.

Dit artikel is tot stand gekomen met de medewerking van de majors R.F. Fleuren en D. Simons

